

Pomogaj Bog

Psiłoga casnika »Pomhaj Bóh«
za ewangelskich Dolnych Serbow

apryl 1990
ISSN 0032-4132

Kristus jo dla toho wumrěł a zasej
z wumarlych stanul, aby był Kněz nad
wumarlymi a żywymi. Romarjam 14,9

Lube cytarje!

Za pobožnosť w našych serbskich wo-
sadach stej spotny cas a jatšy woseb-
nje wažnej. Až dosrjež 60tych lět su
žowća abo teke žeńske wotpołdnja na
slědnych styrych nježelach do jatš a na
Sichy pětč šěgnuli po jsy a su spě-
wali spotne kjarliže, kotarež su něga na-
wuknuli na pšězy a pozdžej w kupkach
Młodeje gmejny abo žeńscynej pomo-
cy. Sichy pětč jo jich spěwanje pše-
wožowało zwonjenje cerkwinych zwo-
now. Camprowaš su musali pšed spo-
tom. Potom jo był sichy cas. Wosebnje
w martrowem tyžnju jo se po jsy roz-
šyrjala šišyna, w kotarež su spominali
na šerpjenje a wumrěse našogo Kněza
Jezu Kristusa. Južo stolěša su luže how,
dla toho až su sami na swojom šěle
nazgonili gorje a towarisnostne poniža-
nje, se culi bliske tomu, kenž jo sam
po droze na kšicowanje se stal z bra-
tšom wšych šerpjnych a chudych a
zajšpjonnych. Z tych spotnych pobožno-
scow jo wujšel wjeliki trošć, kenž jo był
hyšći pši choroscach a samo w smjert-
nej gozinje zepěra we wěrje.

Wjele jo se pšeměnilo w našych jsach.
Gaž jo teke nałog spotnego spěwanja
zajšel, ga comy sebje weto kuždy sam
za se zdžaržaš to šiche spominanje. Daš
jo našo žywnjenje w pšerownanju
z pjerwjějšnymi casami něto w mło-
gěj nastupnosći lažčeješe, starosći a šes-
nosći, chorosći a samotnosć, bol a nje-
dara a wumrěse teke w našych dnjach
njewuwostanu. Až pak teke rowno w
tom njejsmy sami a spuščone, ale až jo
nam pši boce Jezus, to nam dajo tu moc,
we tom wobstojaš a tak ako Jezus w
zagroze Gethsemane nawuknuš woboje:
Nic spuščiš wojowanje pšešiwo wšomu
šerpjenju a za kuždego šerpjecego a se
modliš: „Gaž jo možno, tak daš žo ten
keluch mimo mnjo“; a w dowěrje do
Boga groniš „jo, nan, ale nic ako ja cu,
ale ako ty což.“

A potom jo pšišla jatšownica. A za-
sej su šěgnuli spěwarki zajtša rano ze
switanim, hyšći pšed schadanim slyńca
po jsy. Něto pak su zazněli wjasołe
jatšowne kjarliže, a golcy su k tomu
zwonili z cerkwinego torma, až jo zuk
zwonow se rozlěgał po nalětněj kraji-
nje. Tak jěsno ako jo slyńco se poka-
zało, jo kupka była na kjarchobjje, na
tom měsće, žož w zamrěte namakali
swoj slědny wotpocynk. Tam jo spě-
wanje se dokońcyło ako znankstwo
jatšowneje wěry, kotaraž jo wunjasła
dobyše nad marnym swětom.

Dla cogo jo Kristus wumrěł a dla
cogo jo zasej gorjej stanul? Japoštoł
Pawoł wotegronijo: „Aby był kněz nad
wumarlymi a żywymi.“ Nad šerpjecymi,
zajšpjonnymi, wubojanymi, mrějucymi,
jo, nad wumarlymi a zakopanymi row-

no tak ako nad mocnymi a glucnymi
a żywymi, starymi a nowymi casami,
nad nējajšnymi a pšiducymi generaci-
jami. Pšeto Bog jo tomu, kenž jo jomu
pši jogo šerpjenju gronił „jo, nan“,
něto gronił jo a hamjeń a njejo jogo a
wšych, kenž su jomu slědowali, spuščil.
Won jo jogo a z nim nas wšych wu-
chowal na swoj bok a do swogogo žy-
wnjenja. Daš jo se cas teke pšeměnil a
z nim nam droge nałogi a žywjěrnske
wuměnenja, Bog se njejo pšeměnil, a
Kristus jo był, jo a wostanjo naš Kněz,
lěc smy žywe abo lěc wumrějomy. Won
stoj nam pši boce. A togodla wuzna-
wamy se dalej k njomu w tej nam z Kri-
stusowym jatšownym dobyšim darjonej
lichosće, až smy žěši Bože we zlych
dnjach rowno tak ako w dobrych a

Generalny superintendent R. Richter

teke w pšichože. K takej zwěrnosći a ta-
kej lichosće pod tym Knězom požognuj
nam Bog ten spotny a jatšowny cas.

To Wam žycy Waš

Reinhardt Richter
generalny superintendent

Mato Kosyk

Jezus – to swěto swěta

Gaž slyńco žeń młody porožijo,
to z pšugami nugło tež poswětlijo;
až swětlownik ložam puš pokazujo,
ten wěšć jogo swěto njezadujo,
pak dalej žo swěto Jezusa
až do šamnych rogow tataństwa,
žož kurjawy slěposći pšestawaju
a błudy zawjedy wuběgaju.
Žož pšibogi do procha rozpadnu
a ludy se Jezusu powdaju.
To cyni to swěto wěrnosći,
čož wježo k žywnjenju wot smjerši,
a to se nimjernje njezadujo,
lěc helski wichař ricy a wujo.
To swěto, swěte a surowe,
to wutšobu tšěso kaž błyskanje,
to pšeswětlijo tych ludow noc,
to skońcujo satańsku moc.

Co jo Serbski cerkwiny žeń?

Wot lěta 1947 zgromažuju se ewan-
gelske Serby na swoj cerkwiny žeń.
Won se wotměwa kužde lěto w drugej
wosate. Sobotu jo po tradiciji mjeńša
zgromažina z pšednoskom. Nježelu jo
nejpjerwjěj swěžeńska namša, potom
wobjedowa pšestawka a slědkoju głow-
na zgromažina. Kuždy cerkwiny žeń
ma swojo wosebne gronidło, kotarež jo
wěšć žěl wzete z biblije. Cerkwiny žeń
ma mjazy wěrjnymi wjeliku naglěd-
nosć, młoge Serby wjasale se cele lěto
na njen. Pšecer wěcej jo won zmaka-
nišćo znatych a njeznatych Serbow a
jich pšijašelow.

Cerkwiny žeń njejo hyšći žednje byl
w Dolnej Łužicy. Raz, ale to jo było
južo pšed pšisamem 30 lětami, su Gor-
ne Serby doješli do Dolneje Łužyce: 1961
do Borkow. Kak by było, gaby Dolne
Serby sebje teke zarědowali swoj cerk-
winy žeń? Snaž nejpjerwjěj tšošku jad-
norjejo ako w Gornej Łužicy: jadnu wě-
stu nježelu w lěse, snaž pšecer w sams-
kej wosaže, z namšu, wobjedom a ma-
leju zgromažinu?

Tak dlůko ako cerkwiny žeń w Dol-
nej Łužicy njewobstoj, su wšykne Ser-
by pšepšosone na gornoserbski cerkwiny
žeń. Lětosa bužo won na 16. a 17. junij
w Malešecach (Malschwitz). To jo wjas
mjazy Budyšynom a Niskeju. Zapišćo
sebje wosebne nježelu, 17. junij, do
Wašych pratyjow, pšijěžćo a woglěduj-
šo sebje wšykno. Snaž pšijěžćo potom
znowa južo k Wam do Dolneje Łužyce
na Waš cerkwiny žeń?

Jan Malink, pšedsedař

Dolnoserbska namša w Hochozy

Pěs raz jo želowa kupka „Serbska namša“ lóni wugotowała namše w dolnoserbskej rěcy: w Żyłowje, Borkowach, Hochozy, Slěpem a Chošebuzu. Na 10. september 1989, wotpołudnja zeger dweju, su ewangeliske Serby byli pšepšosone do Hochoskeje cerkwy. Wěmy, až jo tomu dlej ako poł stolěša, až Hochozarje su w swojej wosadne cerkwi pšawidlownje serbske namše swěšili. Procowanja Dešańskego fararja Schmidta krotko po wojnje ga njejsu božko byli wuspěšne.

Sim wěcej zwjaselece jo ale było, až jo tenraz pšišla naglědna licba 104 luži. Zbliska a zdaloka su pšijěli, aby slyšali Bože słowo w serbskej maminej rěcy. Mjazy namšarjami su teke byli gosći z Gorneje Łužyce: spisowašela A. Frencl a J. Wornar a komponist J. P. Nagel. Teke gosći z Lipska a Barlina smy wuwitali, samo žedne polske želašerje z Janšojскеje milinarnje, ako w Pienju bydle, su se podali do Hochoze.

Namša jo stojala pod gronidlom „We Jezusowem mjenju deje se poklanjaš wšykne kolena“ (Fil. 2.10). Kněz farar n. w. Herbert Nowak z Drjowka jo žaržał polnu namšu, a na orgelach jo pšewožiła jogo žeńska. Namšarjam su teke zasej byli stare dolnoserbske spěwarske z Dešańskeje wosady k rukam. Tak nam služe hyšći žěnsa statki Bogumila Šwjele, kenž jo toś te knigły skladował. Mimo togo smy mogali zasej hektografěrowanu liturgiju w dolnoserbskej rěcy rozdzěliš.

Po namšy jo za wosadu zasej był kafej a tykańc pšigotowany, a to w podlańskem gosćeńcu „K plonoju“. Jan Pawoł Nagel ze Złyčina (wokr. Worjerce) jo był zwolniwy zakantoriš. A kněz Pernak z Barlina jo měl samo pšigotowane zešywki z ludowymi arijami, z kotarychž smy wšykne pon spěwali. My se wutšobnje žekujomy wšym tym, kenž su pšipomogali, aby se to wotpołudnio w Hochozy tak derje ražilo.

Christina Janojc, Dešno

Z prjatkowanja kněza fararja H. Nowaka na Hochoskej namšy 10. septembra 1989

Lube serbske wosadne! „Tvoj cu ja byś a wostaś, moj luby Kněz a Bog“ — z tym spěwanim smy doněta kuždu dolnoserbsku namšu wobzamknuli. Tak dej teke žěnsa byś. Což do našych wutšobow se jo prjatkowało, to njedej zasej rozlešeš kaž kuř, ale dej wostaś a pšiběraś a našo žywjenje napolniš.

Farar njamožo sebje prjatkowanje wumyslić, ale won jo wězany na tekst z biblije. Taki tekst jo młogi raz lažki, casy pak teke šěžki. Tak jo nam žěnsa napoložone, do předkławowanych wersow se zamyslić. „Wy sćo powołane ku gmejnstwu Božego syna Jezom Kristusa“, tak smy slyšali. Kak ga mamy słowo „gmejnstwo“ rozměš? Našym wošcam njejo lažko było, bibliju do serbskeje rěcy pšeložyć. Tež za to grichiske słowo, kotarež tudy stoj, njejsu godne serbske słowo namakali a su sebje z němskego to słowo „gmejnstwo“ pšigotowali. Nejlěpje to słowo rozmějo-

my z togo, což wot přédneje Jeruzalemskeje wosady jo gronjone: Až woni su měli wšykno wobjadnje, a nichten njejo gronił wot svojich kubłow, aby jogo byli. Potakem mamy naš werš tak rozměš: Wy sćo powołanje do zgromažiny tych, kenž we wobjadnosći z Božym synom žywe su, ako won sam jo gronił: Wostańšo we mnjo a ja we was. Wostańšo we mojej lubosći ako ja wostanu we mojogo wošca lubosći.

Dalej pišo Pawoł na Korintarjow: Ja se žekuju swojemu Bogu pšecej za was nad teju Božegu gnadu, kotaraž wam dana jo w Kristu Jezusu, až wy we wšyknom sćo rozbogašone pšez njogo we wšyknej wuchbje a we wšom wuznašu, tak až wam njebrachujo na žednom daru, wam cakajucym na to žywjenje našogo Kněza Jezom Kristusa, kotaryž was teke co wobtwarziš až do końca, aby wy byli nještofne na tom dnju našogo Kněza Jezom Kristusa.

Bogatstwo, rozbogašenje! Njejo ga to teke požedanje našogo casa? Ale chto jo napšawdu glucny ze zemskim dobytkom? Kogo by pjenjeze wuspokojili? Tatański kral Krösus jo był pšewšo bogaty. Won pokazuju Solonoju swoje pokłady, aby chwalony a cesčony był. Ten pak wotegronijo: Nichten njejo pšed smjeršu glucny. Lej: Smjerš jo přédny wogěń, w kotaremž se spytujo wšo našo žywjenje, lěc wobstanjo abo lěc zajžo. A co tegdy bužo z našym bogatstwom? Nagi som był, ako moja nožka jo na swět stupila — nagi z togo swěta zasej wujdu. Proch do procha, popjel do popjela: To jo końc wšykneho zemského. Ale pšez Kristusa smy rozbogašone we wšyknej wuchbje a we wšom wuznašu. Zemška mudrosć se chwali a bachta swojogo wuznaša; luže deje pšed njeju se pokloniś. Musymy pak teke granicu wšykneje wuconosći wižeš (swět dej doprědka pšiš, njamožomy na sta-

rych metodach sejžecy wostaś, mamy slěžiš za nowymi).

Naša chemija stoj sobu na přédnem mėsće we swěše: Na to možomy gjarde byś. Ale kužda medalja ma dwa boka. Z polnym pšawom skjaržy dosć luži, až mamy pše wjele chemikalijow we zemi, we woze, we lušće — a kak možo hynacej byś: teke w našej carobje! Tomu njamožomy dlej pšiglědowaś, až Boža natura se dlej a wěcej skazyjo.

Rola ma byś plodna, gola strowa, woda jasna a luft cysty: To jo Boža wola!

Mamy měř pšez Kristusa, pišo posoł Pawoł. Wjedniki našogo ludu se procuju wo wenkowny měř. Broni deje mjelcaś napšecej, wojnski kšik ma byś wutamanya — to wšykno ma se chwalić: Ale jo to dosć? Njemusy teke měř do našych wutšobow zasěgnuš? Kak ga možo, gaž młode luže se boje wo pšichod? Južo cesto som slyšał z jich wust: Žěnsa mrějo gola, witše zwěrinstwo a pšezwitše cele cłowjestwo! Naše wutšoby su njeměrne — to jo fakt. Tak jo kšasna wěc, až we gmejnstwie z Kristusom smy; pšeto pši njom smy wobtwaržone a wobtwaržijomy se zasej a dalej až do końca, groni swěty Pawoł. Take wobtwarženje se stanjo nejpjerwjey pšez nježelske prjatkowanje. Młogi cłowjek groni: Co ga namšy deru? To ga dawno wěm, což farar prjatkuj. — A teke dawno wěš, kak warmo a kulki slože, a weto jich jěš kuždy žěń. Tak jo z prjatkowanim: Wono pšinjaso ší tu staru a pšecej nowu powěšć wot Jezusoweje lubosći a wěrnosći; wono mocnjo a wobtwaržijo ší, až njezginjoš pod naběgowanim twojich winikow. A swěty Pawoł by žěnsa pšistajil: Pominajmy teke wobstojnosć, až cłowjek možo z dobreju nažegu bžez bojazni do pšichoda glědaš, strowe žywjenje wjasć a wšuži swoju gluku pytaš.

Dolnoserbska
namša, 10. 9. 1989
w Hochozy,
k. farar Nowak
jo pšosyl na Bože
blido

Prjatkowanje, ako jo se lužam spodobalo

Nježelu, dnja 15. oktobra 1989, jo 110 namšarjow pšišło do Božego domu w Slěpem, aby sluchało na prjatkowanje kněza fararja Herberta Nowaka w dolnoserbskej rěcy. — To dolnoserbske my lěpje rozmějomy, luže ze Slěpjańskeje wosady cesto gronje, gaž pšišo to grono na rěc Serbow w Gornej Łužycy. Toś su woni se na tu dolnoserbsku namšu wosebnje wjaselili.

Mjazy wobžělnikami na namšy jo było 17 žěńskich w serbskej drastwje. A woni su teke wosebnje rědnje spěwali, což zawěrnjo tak lažko było njejo z tymi

starymi dolnoserbskimi spěwarskimi, ako su hyšći šišćane w šwabachskem pismje. Wěšće jo je teke wosebnje gnuła modlitwa: „My pšosymy Boga, aby nam zdžaržał naše rědne jsy, aby won njepšidwał, až něchten se pšepšimjejo na nich, ale aby woni wostali, což doněta su byli: naša droga domownja.“

Tencas ga jo se rowno powěšć po Łužycy roznjasta, až jo tegdejšny ministarski pšedsedař Willi Stoph k drugemu razoj wotpokazał, naše serbske jsy pšed wuglowymi bagrami pšelutowaš. Mjaztym ale jo žel Slěpjańskich a drugih serbskich sedlišćow z gornistwowego šćitneho pasa wuwzety. Bogoj buž žěk! Hyšći ale su w Gornej a w Dolnej Łužycy někotare serb-

ske jsy wobgrozone. Toś comy dalej pšosyś — na kuźdej serbskej namšy: Božo, zdžarž nam naše rědne jsy!

Tych starosćow w něntejšnem casu jo pšeliš wjele. Kněz farař Nowak ale jo pši prjatkowanju a pši zgromadnem bjatowanju pšecy namakał słowa k troštoju a k pozbuženju. Z małeju anekdotu jo na pšikład dopomnjeł na serbske pšisłowo: „Chwal niži a wostań doma!“ Jo, ako Serby se cujomy wěcej zwězane z našeju lužyskeju zemju nježli wše druge luže. A to same su pšibytne mogali zacuwaś, ako jo dolnoserbski duchowny citěrował ze znatego spěwa: „Doma, doma rědnje jo, mě tam wšykno zwjaselijo; tam mam lube pši-

jašele: nana, maś a drugih wjele, kenž mě raži witaaju, gaž k nim stupim do dworu.“

Nam njejo notne, w cuzbje swoju gluku pytaś. W swojej serbskej domowni comy se spšawnje dalej žywiś, ako naše wošce su cas žywjjenja tak gotowali.

„Daś se śmji wokoło tebj“, jo kněz farař na końcu gronił, „daś njebo se mrocy we wšakich tužycach: Wušej tebj se swěši gwězda zlubjoneje kšasnosc. Daś winiki śi groze a zawjedniki śi wabje: Tvoj wumožnik žarży twoju ruku, aby złość śi nješkožela. Wjasel se takego twojogo Kněza! Zi za tymi, kenž we wěrje přědku du! Hamjeń.“

stolěša jo južo mimo serbskego fararja. Młožina lěbda hyšći serbski wumějo. Njejo žedneje familije wěcej, žož by žěši doma w serbskej rěcy wotrosli. Hochoza jo wot wugloweje jamy wobgrozona.

★

Kněni Nowakowa na orgelach w Chošebuzu

Namšarje do Božego domu w Slěpem

To su pisali „Bramborske Nowiny“ dnja 3. maja 1883

Z NAŠEJE WOKOLNOSĆI

Z Liškowa. Nowy farař. Wo chyłu se zdašo, ab dejala naša wosada němskego fararja dostaś, a běšo togodla wjele njespokojnosć mjaz nami, ako pak se chapjachu serbske fararje pšipowěžeś, ga te druge copachu. Nejpjerwjey prjatkowašo tudy jaden farař z Polskeje němski, a dokulaž tek polski wumějašo, ga lazowašo tek něco serbske přědk, a to se derje spodobašo, a ten muž teke, tak až jich wjele groni, ten dej byś naš farař, a te druge njetřebaju zewšym prjatkowaś. Ale za tyžej prjatkowašo zasej jaden polski farař, kněz Giese z Ostrometzka, a ten se spodobašo hyšći wjele lěpjej, tak až běšo to grono kaž jaden głos: Ten dej byś naš farař!

Na blišyma nježeloma prjatkowaštej dwa serbskej fararja, nejpjerwjey jaden z Gorneje Łužyce, potom kněz Häsel, něto w Radšowje, pjerwjey w Chošebuzu pla Serbskeje cerkwje, a wumějo woboje serbske grono. Ponježe tyžej běšo to wuzwolowanje a bu kněz farař Häsel ze 16 glosami wuzwolony, dokulaž běšo se derje spodobał a dokulaž možo ned serbski prjatkowaś; kn. Giese z Ostrometzka dosta 14 glosow.

Z Wjelikego Bukowa pla Grodka. Naša wosada jo wot 15. měrca bžez fararja, a njejo se hyšći žeden k nam pšipowěžeł. Něto ju zastoj kněz farař Schmidt z Tšadowa.

Z Gogolowa. Naša wosada pyta serbskego fararja, njejo pak hyšći žednego namakała. Tencas ju zastoj němski farař kn. Ideler z Modleje. To fararske nutšpšizenje dej až do 1 200 tol. wugotowaś.

Z Hochoze. Tež naša wosada jo něto juž skoro lěto bžez fararja. Tencas ju zastoj němski farař kn. Schwanduschka z Picnja.

A co jo z tymi wosadami žěnsa?

Liškow su wotbagrowali dla wugla w lěse 1883!

W 50tych lětach su w Liškowje hyšći pšawu serbsku swajžbu swěšili, z nje-wjesty, družkami a pšisamem wšykny-mi žěnskimi w serbskich drastwach. Na wejsnych swěženjach su žowća chojžili w dolnoserbskich swěžeńskich drastwach — pši łapanju kokota rowno tak ako na zapustojsem pšěšegu, teke na tyma slědnyma 1881 a 1882. Pšez wuglowu jamu znicone su teke te něga do Liškojskeje wosady słušajuce jsy Liškowk, Glinki a Tšawnica. Wot gornistwa wobgrozonej stej Šlichow a Gro-žišćo.

Bukow pla Grodka su wotbagrowali w lěse 1884. Wjaska Bukojc, ako jo teke słušała do Bukojскеje wosady, jo se w lěse 1888 wugla dla znicyla. Zniconej stej teke susednej wosaže Tšadow a Ja-seń ze swojima Božyma domoma. Tuchyłu jo rowno wosada Klěšnik (Wolkenberg) na rěže. Tamny wejsny klub jo se starał za zdžarženje serbskich drastwow Grodkojskich stron. We wosaže su lóni slědny raz woplěwali stary nałog jatšownego spěwanja. Stakim jo toś ten nałog našych wošcow po celej Dolnej Łužycy něnto dowumrěty.

Gogolow jo mjaztym dospołnje pšě-němcowana wosada.

Hochoza jo hyšći serbska wjas ze serbski powědajucymi lužimi, serbskimi drastwami a nałogami. Ale dlej ako po!

Godowna namša w dolnoserbskej rěcy

„Comy gromaže se zanuriš do Božego słowa, nam ku godam danego; comy byś serbska wosada, žož njejo zwada a želenje, ale žož kuždy zacuwa, až słušamy gromadu, žož mjazy sobu se njepšeskaržijomy, ale se wodawamy a wšu nažaju stajijomy na lěpšy pšichod.“ — Tak jo kněz farař Herbert Nowak-Drjowkojski prjatkował godownicu (Božy žen), dnja 25. 12. 1889, w Serbskej cerkwji w Chošebuzu.

To jo był pšeliš radosny podawk, kotaryž jo tenraz zwolał 73 namšarjow do teje cerkwje w měsće, w kotarejž su pšez stolěša serbske fararje swojim krajanam w maminej rěcy prjatkowali. Něnto pak w njej južo dlujko, dlujko žedna serbska namša wěcej byla njejo.

Wo Serbskej cerkwji, kotarejž luže casy teke gronje kłostarska, možomy w jadnej rozpšawje na Lubinski konsistorium z lěta 1812 mjazy drugim cytaś: „In den 16 zur Klosterkirche gehörigen Gemeinden sind circa 800 Familien. ... Die wendische Sprache ist in diesen Familien vorherrschend, also, daß 600 Familien das Wendische besser als das Deutsche verstehen, was sonderlich Religionsvorträge betrifft, und daß sie auch untereinander mehr wendisch als deutsch reden.“ — Wjele jo wot togo wostało? Z tym, až farař Nowak po wojnje njejo dostał to farske městno pši Serbskej cerkwji, ga jo było serbske cerkwinske žywjjenje w tej wosaže doznicone. Šim wěcej, to se wě, wjaselimy se, až něntejšny general-superintendent, kněz Reinhard Richter z Chošebuzu, tak pšijašelnje podpěrujo dolnoserbsku namšu. Pšeto bžeze takeje pomocy a tolerance (teke tych wosadnych fararjow) njeby se kupka „Serbska namša“ měla lažko.

Wobrošmy se ale zasej godownej Bo-žej službje w Chošebuzu: Comy ga se na tom městnje hyšći raz wjelgin wutšobnje wužekowaś kněni Nowakowej z Drjowka, až wona jo byla zwol-niwa, na orgelach graś. Božko ga jo pšistajony kantor Serbskeje cerkwje wot-pokazał, na serbskej namšy graś. Weto jo se serbska namša derje ražila. Prjat-kowanje a zgromadne bjatowanje a spě-wanje jo luži spokojko. A ned po na-mšy ga su te přědne wugronili swojo

žycenje: Znowa ku godam by dejala how zasej byś serbska namša! — Swoju kšutu wolu, serbske cerkwinske žywjenje dalej a wěcej podpěrowaš, su psi-bytne teke wobtwarzili, ako jo se kolekta gromažila. Pjenjeze, tak jo se znate cynilo, služe wugotowanju dalšnych serbskich namšow. Za to su wšykne raz-zi dawali.

Modlimy se za was!

(W cystej dolnoserbskej rěcy smy dostali list našogo słowakskego psijašela k. V. Jamárika ze Senice-Kunova w ČSSR)

Lube dolnoserbske sotše a bratši!

Waš rědny serbski postrow „Pomogaj Bog“ jo znaty nic jano wokoło Chošebuza. Won jo teke k nam do Słowakskeje psileše, a wotegronijomy na njen z wutšobnym „Bog žekuj!“

Modlimy se za was a wjaselimy se, až teke pla was wocusejotej juž z dlujkego spanja wěra a rěc wašych wošcow. Jo derje, až južo znejmjeńša lud a tam chwališo zasej raz Boga w maminej rěcy, až mašo někotarych serbskich duchownych a skobodnych młodych lajskich wjednikow. Bjatujšo, aby jich dalej a wěcej było! Daš serbske namše bywaju z wognišćom Božeje lubosći, z kotarejež promjenitej se ako rodnej sotšy swětło kšesćijańskeje wěry a šopło serbskeje rěcy! Wěřšo! Rěc a wěra slušatej gromadu! Zgubijoš abo pře-ražijoš-li jadnu z njeju, ga zgniyo teke ta druga. To ale jo grěch!

Zachopšo teke we Łužycy lěto serbskego duchneho wotnowjenja a wotžywjjenja! Wobželujšo se na serbskich namšach, wabšo na nje teke drugih, pominajšo se serbsku Božu službu we wašej wjasce! Njesromajšo se za wěru a rěc swojich wošcow, pšeto wonej stej napšawdu tej nejdrogotnjejšej kuble! Njepšedawajšo jej za derjeměše! Wugotujšo serbske namše zajmawe teke za młodych! Daš tam žěši pšednosuju krotke bjatowanja a basni wo Bogu! Daš cerkwine abo wejsne chory zgłosyju teke raz jaden serbski kjarliž! Daš młodostne zanjasu jadnogłosnje serbski kjarliž z gitarowym pselowozowanim! By napšawdu rědnje a kšesćijański było, gaby teke němcke luže Serbam psi tom pomogali. W zajžonosci su to młoge cynili. Nic jano lajki, ale teke fararje. Wotere su nawuknuli serbsku rěc, dokulaž su statkowali w dworjorěcnej wo-saže. A njejsu-li Serby wo nic špatnjejš, gaž teke němcki wuměju, ga nje-dejali se teke Němce bojaš serbski nawuknuš! Wobej narodnosći stej gromaže żyweje. Toš dejalej teke starosći togo drugogo na se wzeš. Jolic až to njegotujotej, zo wostanjo pon kšesćijańska lubosć k blišemu?

W našych słowaskich cerkwjach spěwamy rědny kjarliž „Naš Bog jo lubosć“. Tekst a melodiju jo spisała Maria Royová. Jeje sotše Kristiny kniglicki jo do dolnoserbsčiny pseložowała jeje psijašelka Mina Witkojc.

Naš Bog jo lubosć

Nimjerna lubosć, to jo naš Bog!
Zakład jo wšogo a gnagy rog!
Won swět jo stworił a pšemjenja,
bžez njogo njeby měł žywjjenja!
Naš Bog jo lubosć.
Naš Bog jo lubosć.

Nimjerna lubosć, to jo naš Bog!
Zrědło jo swětla a mocow stog!
Do rědneg' plašća wožewa swět,
bžez njogo sprěl by radosći kwět!
Naš Bog jo lubosć.
Naš Bog jo lubosć.

Nimjerna lubosć, to jo naš Bog!
Swětosc pak trjebaš, aby ty mogł
wižeš to swětło jog' woblica,
kenž rědnjejš jo nježli tyca!
Naš Bog jo lubosć.
Naš Bog jo lubosć.

Boža lubosć jo napšawdu wšogomocna. Dopokazuju to teke wšake zjawjenje w nēntejšnem casu. Kristus njejo jano chorych wustrowjał, ale samo wumarlych wožywjował!

„Božy duch nimjernje pšeduwa, pšos, až ší k žywjenu tšusno!“
— to naražijo Mina Witkojc serbskemu ludu jo w basni „Njestoj!“.

Waš słowaski psijašel
V. Jamárik

Namšarski słownik (IV)

(zestajał H. Nowak-Drjowkojski)

Wosadne žywjjenje Das Gemeindeleben

dupjenje	Taufe
dupiš	taufen
dupjař	Täufer
notne dupjenje	Nottaufe
napšisme dupjenje	Jähtaufe
dupnica	Taufschale, Taufbecken
dupnik, dupjeńc	Täufling
kmotš	Pate
kmotša	Patin
kmotšojstwo	Patenschaft
kmotšojstwa nje-dejš se wotrjac	darf man nicht ablehnen
po jaja hyš	das Patengeschenk (zu Ostern) abholen
(gorjej)branje, , konfirmacija	Konfirmation
(gorjej)braš	konfirmieren

chto jo tebe brał wer hat dich konfirmiert
won jo južo brany er ist schon konfirmiert
won bužo psi-chodnu nježelu předkstajony er wird nächsten Sonntag (der Gemeinde als zu Konfirmierender) vorgestellt
na faru chojžiš, na bjatowanje chojžiš, na pša-sanje chojžiš den Konfirmandenunterricht besuchen
pšepšašowanje, pšesłuchanje Konfirmandenprüfung
spowěž Beichte
spowědny Beichtbeichten
se spowědaš Beichtlied, Bußlied
pokutny kjarliž Beichtansprache
spowědne grono wodawanje Sündenvergebung
grěchow Abendmahl
Bože blido wir waren zum heiligen Abendmahl
farař jo nas k Božemu blidu brał der Pfarrer hat das heilige Sakrament wuželił ausgeteilt

wopšajanje Krankenabendmahl
won dajo se wopšajaš er läßt sich das hl. Abendmahl mit Beichte (bei schweren Erkrankungen zu Hause) geben
doma wopšajany zu Hause mit dem Krankenabendmahl versehen (Partizip!)

Bogumil Šwjela

Z Bogom

Naprědk! buži grono našo,
naprědk za svoj lud a kraj;
kuždy wošcan wuwolašo:
Wšykno za svoj narod daj.
Gorjej glědaž k bytšem' njebyju,
slyńco kiwa žywjjenje,
Bog se znajo k wěrnem' žetu,
kšutym dawa raženje.

Naš Bog jo lubosć (M. Royová)

Ni-mjer-na lu-bosć, to jo naš Bog!

Za-klad jo wšo-go a gna-dy rog!

Won swět jo stwo-rił a pše-mě-nja,

bžez njo-go nje-by měł žy-wje-nja!

Naš Bog jo lu-bosć. Naš Bog jo lu-bosć.